

STRESZCZENIE W JĘZYKU POLSKIM

Wpływ gospodarstw agroturystycznych na kształtowanie obszarów wiejskich w regionie kłodzkim.

Rozprawa doktorska powstała, jako kontynuacja pracy magisterskiej, w której zauważono problem zagospodarowania przestrzennego gospodarstw agroturystycznych.

Przemiany ustrojowe po roku 1989 spowodowały zmniejszenie opłacalności produkcji rolnej, co przyczyniło się do zaniechania jej przez małe gospodarstwa. Jedną z możliwości uzyskania dochodu było wynajęcie kwater dla gości, czyli świadczeniem usług agroturystycznych. Zauważono zmiany w obrębie gospodarstw agroturystycznych, ich zabudowy, infrastruktury i zieleni. Niektóre zmiany sprawiały wrażenie nowocześnie zagospodarowanej przestrzeni.

Zaobserwowane zjawiskiem nasunęło pytanie, czy gospodarstwa agroturystyczne wpływają na wizualny odbiór krajobrazu kulturowego obszarów wiejskich?

W rozdziale pierwszym omówiono cel i zakres jaki obejmowały badania naukowe. Przedmiotem badawczym był wizualny wpływ gospodarstw na kształtowanie się obszarów wiejskich regionu kłodzkiego. Do badań wybrano gospodarstwa agroturystyczne, jako próba badawczą.

Rozdział drugi zawiera opisaną metodykę badań, począwszy od schematu postępowania, a skończywszy na wyszczególnieniu metod, użytych przy pozyskaniu danych badawczych. Wykorzystano szereg metod z różnych dziedzin, żeby prześledzić wiele zróżnicowanych zjawisk, składających się na wizualny odbiór przedmiotu badań.

W rozdziale trzecim przedstawiono krótki przegląd literatury składający się z trzech części, obejmujących: krajobraz, obszary wiejskie oraz gospodarstwa agroturystyczne. Złożoność tematu narzuciła szerokie podejście do przeglądu, w których istotne były: krajobraz, w którym występują gospodarstwa agroturystyczne; obszary wiejskie, z którymi są związane oraz sama jednostka badawcza (jej geneza i uwarunkowania).

Czwartym rozdziałem przedstawiono charakterystykę wybranego obszaru badawczego, który pokrywa się z granicami powiatu kłodzkiego, a jednocześnie jest wyróżniany, jako region geograficzny. Przedstawiono dobór próby badawczej i lokalizację wylosowanych jednostek do badań.

W rozdziale piątym opisano podstawowe informacje o przebadanych gospodarstwach, dla nakreślenia tła jakie obiekty były brane pod uwagę. Przedstawiono pierwsze opracowanie danych, którego następstwem było określenie zmian następujących w obiektach badawczych.

Efektem było sporządzenie oceny parametrycznej, jako analizy danych szczegółowych. Sporządzono charakterystykę próby badawczej za pomocą statystyki opisowej.

Rozdział szósty zawiera analizę uzyskanych wyników oceny parametrycznej, wyszukując podobieństwa i różnice pomiędzy badanymi obiektami. Przyporządkowano jednostki do grup o podobnych cechach, w celu określenia ogólnych trendów zmian i wyłonieniu szczególnych przypadków. Wybrane gospodarstwa poddano studium przypadku.

W rozdziale siódmym podsumowano wszystkie badania: literaturowe, statystyczne, socjologiczne i jakościowe oraz studium przypadku. Wyciągnięto wnioski i postawiono tezy. Na bazie wniosków zaproponowano ogólne zalecenia i podano przykłady istniejących wytycznych, które mogą być uwzględniane przy uporządkowaniu statusu gospodarstw agroturystycznych (załącznik).

Dodatkowo rozdział ósmy zawiera spis użytych skrótów, natomiast w dziewiątym wyszczególniono literaturę, na której bazowano w dysertacji. Dalsze części pracy zawierają załączniki, m. in. z kartami prezentującymi przebadane gospodarstwa agroturystyczne i ich oceną, jaką uzyskały w badaniach.

Wyniki badań wskazały na najczęściej widoczne cechy badanych gospodarstw. W gospodarstwach rolnych, po zmianie funkcji na turystyczną dokonują się zmiany w obrębie zabudowy, infrastruktury i zieleni. Określono, że w zależności od odległości obserwowania obiektu, najbardziej wyróżnia się zmiana w barwie obiektu oraz wysokość istniejącej zieleni i infrastruktury lub jej brak. Z bliższej odległości szczególnie widoczne są zmiany w obrębie użytego materiału, a także formy nie występującej w krajobrazie wiejskim.

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań, potwierdzono przyjętą tezę, że gospodarstwa agroturystyczne mają wpływ na odbiór wizualny krajobrazu terenów wiejskich w regionie kłodzkim.

Podsumowując, zmiany w przestrzeni gospodarstw agroturystycznych są dostrzegalne i często zaburzają harmonię całego osiedla wiejskiego, jednak występują jeszcze gospodarstwa harmonijnie wpisujące się w krajobraz, które mogą być dobrym przykładem dla modelowania rozwoju gospodarstw agroturystycznych.

Słowa kluczowe: gospodarstwo agroturystyczne, obszary wiejskie, krajobraz kulturowy, środowisko, region kłodzki, kształtowanie przestrzeni

TYTUŁ, STRESZCZENIE I SŁOWA KLUCZOWE W JĘZYKU ANGIELSKIM

Influence of agritourism farms on shaping rural areas in the Kłodzko region.

The doctoral dissertation was created as a continuation of the master's thesis, in which the spatial development problem of agritourism farms was noticed.

Political changes after 1989 resulted in a decrease in the profitability of agricultural production, which contributed to the discontinuation of small farms. One of the income opportunities was renting guest accommodation, or providing agrotourism services. Changes were observed in agritourism farms, their development, infrastructure and greenery. Some changes gave the impression of a modernly developed space.

Observed phenomenon brings the question. Arose whether agritourism farms affect the visual perception of the cultural landscape of rural areas?

The first chapter discusses the purpose and scope of research. The research subject was the visual impact of farms on the shaping of the rural areas of the Kłodzko region. Agritourism farms were selected for research as a research sample.

The second chapter describes the research methodology, starting from the procedure, and ending with specifying the methods used to obtain the research data. A number of methods from various fields were used to trace many varied phenomena that make up the visual reception of the subject of the research.

The third chapter presents a brief literature review consisting of three parts, including: landscape, rural areas and agritourism farms. The complexity of the topic imposed a broad approach to the review, in which the following topics were important: the landscape in which agritourism farms exist; rural areas with which they are associated and the research unit itself (its genesis and determinants).

The fourth chapter presents the characteristics of the selected research area, which coincides with the borders of the Kłodzko powiat, and at the same time is distinguished as a geographical region. The selection of the research sample and the location of randomly selected units for research are presented.

The fifth chapter describes the basic information about the surveyed farms, for outlining the background which objects were taken into account. The first study of data was presented, the consequence of which was to determine the changes occurring in research facilities. The result was a parametric evaluation as an analysis of detailed data. The description of the research sample was made using descriptive statistics.

In the sixth chapter, the results of the parametric evaluation were analyzed, looking for similarities and differences between the examined objects. The units have been assigned to

groups with similar characteristics in order to determine general trends of changes and to identify special cases. Selected holdings were subject to a case study.

The seventh chapter summarizes all research: literature, statistical, sociological and qualitative as well as case studies. Conclusions were extracted and theses were made. Based on the conclusions, general recommendations have been proposed and examples of existing guidelines have been given that can be taken into account when organizing the status of agritourism farms (Annex).

The eighth chapter contains a dictionary of terms used in the work, while the ninth chapter item lists the literature on which the dissertation was based. Attachments contain cards presenting the surveyed agritourism farms and their evaluation obtained in the research.

The research results indicated the most visible features of the surveyed farms. In farms, after changing the function into a tourist, there are changes in the area of buildings, infrastructure and greenery. It was determined that, depending on the distance of observation of the object, the most distinct is the change in the color of the object and the amount of existing greenery and infrastructure or its lack. From a closer distance, changes in the material used are noticeable, as well as a form not present in the rural landscape.

Taking into account the results of the conducted research, the accepted thesis was confirmed that agritourism farms influence the visual reception of the rural landscape in the Kłodzko region.

In summary, changes in the space of agritourism farms are noticeable and often disturb the harmony of the entire rural estate, but there are also farms harmoniously inscribing into the landscape, which can be a good example for modeling the development of agritourism farms.

Key words: agritourism farm, rural areas, cultural landscape, environment, Kłodzko region, space shaping